

DAG PAUS FRANCISCUS!

BRIEVEN AAN DE PAUS

Inhoud

inleiding - pg. 1

Praktisch - pg. 2

Dag vriend Franciscus - pg. 5

De slimste mijter van het Vaticaan - pg. 9

The Two Popes - pg. 13

Franciscus, ik ben fan! - pg. 17

Bidden met de paus - pg. 19

'Goedenavond'

Dat zei Jorge Bergoglio op het bordes aan het Sint-Pietersplein op 13 maart 2013. Jongeren zaten thuis op hun smartphone het nieuws te volgen, of ze nu iets met de Kerk hadden of niet. De nederige toon van het nieuwe hoofd van de katholieke kerk voedde de nieuwsgierigheid. Als betref het een dienstmededeling opende hij:

'Het is de plicht van het conclaaf om Rome een bisschop te geven. Ze hebben er een van ver gehaald'.

Uit Argentinië komt deze paus. De derde paus op rij die niet uit Italië komt, maar de eerste die niet stevig geworteld is in het Europese continent. De vraag in welke mate hij de kerk doorheen verandering en hervorming zou sturen, lag op ieders lippen en werd gevoed door zijn opvallende naamkeuze: Franciscus. Diezelfde avond, aan het einde van zijn eerste publieke verschijning, maakte de paus duidelijk hoe hij paus wilde zijn:

'Broeders en zusters, ik verlaat jullie nu. Hartelijk dank voor jullie verwelkoming. Bid voor mij en tot snel. We zien elkaar snel'.

Nederig, betrokken, dankbaar en met een open blik naar de wereld vatte hij zijn pontificaat aan. Franciscus was een hele tijd hot. Twee jaar later, in 2015 werd hij door Time Magazine gekozen als PETA's people's person of the year. In 2019 kwam de film *The Two Popes* uit, over hem en zijn voorganger Benedictus XVI met Anthony Hopkins en Jonathan Pryce in de hoofdrol.

We zijn nu 2022, negen jaar na het begin van zijn pausschap. We grijpen de recente 85ste verjaardag van Jorge Bergoglio aan om beroep op jullie te doen. We hopen het huidige hoofd van de Rooms-Katholieke Kerk te overstelpen met brieven en tekeningen van de jongeren waarmee jullie werken. Die brieven mogen voor hen een gelegenheid en een kanaal zijn om hun vragen, bedenkingen en/of gelukwensen aan de paus over te maken. Dat ze hem één en ander zouden kunnen vertellen, staat voor ons als een paal boven water. Alvast hartelijk dank om eraan te willen meewerken!

Met hartelijke groeten,

Hans, Tine, Josefien, Jarno en Stijn

Pastorale Regio Halle
Vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen
IJD Vlaams-Brabant en Mechelen

(Met dank aan Aagje, Laurens, An, Tine en Vera, voor jullie feedback en bemoediging.)

Praktisch:

Indien je deze bundel open slaat,

(1)zet je als (godsdienst)leerkracht je beste been voor in het lager en/of middelbaar onderwijs bij kinderen en jongeren van 6 tot 18 jaar en/of ben je actief in de werkgroep schoolpastoraal.

(2)Zet je je als catechist in om jongeren van 6 tot 12 jaar (of wat ouder) voor te bereiden op hun eerste communie en hun vormsel.

(3)Ben je actief in een IJD-groep als begeleider en zoek je naar mooie activiteiten om je jongeren op een ludieke wijze met de paus in contact te brengen.

Wat vind je in deze bundel terug?

Je vindt in voorliggende bundel enkele werkvormen waarmee je aan de slag kan gaan in je school, je catechesegroep of je IJD-groep. We gaan daarbij uit van onze eigen vaardigheden: wij zijn geëngageerde katholieke jonge vrijwilligers en kerkmedewerkers die je iets willen laten proeven van de schoonheid en het enthousiasme dat wij ervaren bij onze Kerk. We wensen je alvast heel veel plezier bij het verder creatief uitwerken van deze werkvormen voor jouw doelgroep. (Bijlagen zijn te vinden op www.vlbm.be/brievenaandepaus)

Hoe kwam deze bundel tot stand?

We staan in ons enthousiasme bij de Kerk vanzelfsprekend niet alleen en hebben daarom priesters ingeschakeld die stonden te popelen om jullie wat inspiratie aan te reiken. De priesters met wie we hebben samengewerkt zijn als pastoor of medepastoor werkzaam in een van de parochies uit het Pajottenland en de Zennevallei (wij noemen dat gebied Pastorale regio Halle (www.vlbm.be/prhalle)). Wil je met hen contact opnemen? Dan kan dat zeker! Hun contactgegevens kan je via ons bekomen.

Beschouw de geciteerde pastores in deze bundel echter niet als je enige contactpersonen: misschien is er bij jou in de buurt wel een priester waarmee je verder in gesprek kan gaan.

Vind je je weg niet helemaal? Dan kan je altijd terecht bij een van de vier regio's uit ons vicariaat om je verder te helpen. Onze collega's uit Pastorale Regio Leuven, Mechelen en Tienen kun je zo vanuit heel Vlaams Brabant en het zuiden van de provincie Antwerpen inschakelen! Hun gegevens kan je eenvoudig vinden via de website www.vlbm.be (doorklikken in de linker kolom naar pastorale regio's). Ziehier alvast een overzichtskaartje:

Is deze bundel enkel gemaakt voor gelovige/katholieke jongeren?

Je zal wel begrijpen dat we het in deze bundel best vaak over paus Franciscus hebben. Dat doen we omdat we enthousiast zijn over de paus, maar ook omdat het onze hoop is dat jullie jongeren in hun pen zullen kruipen en allemaal een brief en/of tekening aan de paus zullen richten. Wij zijn er zeker van dat je om een brief te schrijven niet katholiek hoeft te zijn: de paus gaat ook graag in gesprek met jongeren van andere christelijke kerken, met niet-gelovige, islamitische of joodse jongeren, maar ook met hindoeïstische en boeddhistische jongeren of jongeren uit nog andere geloofsovertuigingen! Ook jongeren die helemaal nog niet goed weten wat ze dan net geloven, wekken ongetwijfeld de interesse van de paus.

Het korte antwoord op bovenstaande vraag is dus: nee, je hoeft niet gelovig te zijn om naar de paus te schrijven. Wanneer we in deze bundel over de paus spreken, doen we dat omdat je wat te weten zou komen over de man met wie we je graag in contact brengen.

Wat hopen we dat je doet?

Op het einde van de rit hopen we dat je er met je jongeren in bent geslaagd om hun vragen, bedenkingen, bemerkingen, suggesties en observaties in een brief of een tekening te gieten. Die brieven verzamelen we op de verschillende verzamelpunten in ons vicariaat, vanwaar ze in één keer naar de paus toegezonden worden.

Die verzamelpunten zijn de verschillende regiohuizen in ons vicariaat. Wij laten deze brieven ongeopend, tenzij anders aangegeven door jullie, en sturen ze met respect voor het briefgeheim naar Rome.

Vervolgens wachten we vol spanning samen met jullie op een antwoord.

Wanneer verzamelen we de brieven?

Tegen 17 juni 2022 verzamelen we alle brieven in de verschillende regiohuizen:

**Pastorale regio Halle
(Pajottenland en
Zennevallei)**
Cryptelaan 1
1702 Groot-Bijgaarden

**Pastorale regio Mechelen
(Brabantse Kouters en
Rivierenland)**
Kerkstraat 50
2570 Duffel

**Pastorale regio Leuven
(Dijle- en Demerland)**
Vandenbemptlaan 2
3001 Heverlee

**Pastorale regio Tienen
(Hageland)**
Isabellalaan 15A
3270 Scherpenheuvel

Wil je graag op de hoogte blijven van het verdere verloop van dit project? Neem dan gerust contact op met tine.peeters@vlbm.be.

Veel plezier!

Dag vriend Franciscus!

Werkvorm: Vriendenblaadje van de paus invullen aan de hand van een educatief spel

Aantal deelnemers: min. 6, max. 30

Leeftijd: 9+

Locatie: Binnen, al dan niet in een klaslokaal

Duur: min. 100 min.

Intensiteit: Niet fysiek inspannend

Materiaal: **Zelf te voorzien:**

- afgedrukte, eventueel gelamineerde bijlagen (online te vinden)
- Ingeklede ruimte naar eigen smaak en grootte van de groep
- Knutselmateriaal (bv.: oude tijdschriften, kleurgerief en karton) om een kaft mee te maken. Scharen, lijm, ... afhankelijk van je creativiteit en beschikbaar materiaal.

Bijlagen (online te vinden op www.vlbm.be/brievenaandepaus)

1. *Tableau Vivant*: vijf foto's van paus Franciscus ter inspiratie
2. *Puzzelen met de paus*: antwoordkaarten
3. *Puzzelen met de paus*: Puzzelafbeelding met 12 stukjes
4. *Puzzelen met de paus*: Vraagkaarten
5. *Puzzelen met de paus*: Kanskaarten
6. *Puzzelen met de paus*: *De betekenis van het aantal geworpen ogen.*
7. *Puzzelen met de paus*: Overzicht van vragen en antwoorden voor de begeleiders.
8. *Vriendenblad*: Voorbeelden van enkele priesters
9. *Vriendenblad*: Sjabloon

Inleiding

De werkvorm start met een inleefactiviteit aan de hand van enkele sprekende foto's van paus Franciscus. Daarna spelen we *Puzzelen met de paus*, een spel waarin we de paus en zijn voorgangers wat beter leren kennen. Na het spelen van dit spel weten de deelnemers ongetwijfeld genoeg over paus Franciscus om hun vriendenblaadje in te vullen. Tenslotte moedigen we je aan om een kافت te knutselen waarin je alle vriendenblaadjes van jouw groep mooi kan bundelen. Je kan het geheel afronden met een gesprek over vragen en verwachtingen aan het adres van de paus of de Kerk.

Vorbereiding

1. **Verdeel je groep** in 2 tot 4 kleinere groepjes (eventueel met een leuke spelmethodiek)
2. **Pas je lokaal aan** de aard van de werkvorm aan:
  - Intro en stap 1: dynamische werkvorm
  - Stap 2: rustig moment, elk voor zich
  - Stap 3: knutselmoment
  - Outro: groepsgesprek
3. Leg klaar **voor de hele groep**:
  - De foto's voor de *tableau vivant* (bijlage 1)
  - De vraagkaarten voor *puzzelen met de paus* (bijlage 4)
  - De kanskaarten voor *puzzelen met de paus* (bijlage 5)
  - Zet de betekenis van het aantal geworpen ogen helder vooraan (via projectie, op krijt- / stiftbord of op flip chart). (Bijlage 6)
  - Knutselmateriaal voor de kافت van het vriendenboekje
4. Leg **per groep** klaar:
  - een gelijk aantal antwoordkaarten (bijlage 2)
  - Een afgedrukte puzzel (geknipt in verschillende stukken) (bijlage 3)
  - een dobbelsteen
  - Enkele vriendenbladen van pastoors als voorbeeld (bijlage 8)
5. Leg **per deelnemer** klaar:
  - Een sjabloon vriendenblad (bijlage 9)
6. Leg **voor jezelf als begeleider** klaar:
  - Een overzicht van de vragen en antwoorden (bijlage 7)

Intro: Tableau Vivant (20')

Elk groepje kiest uit de beschikbare foto's een scène en beeldt deze zo goed mogelijk uit (zie bijlage 1). Wie het beste de foto nabootst, mag als eerste aan het spel beginnen. Jury is de begeleider.

Stap 1: *Puzzelen met de paus (30' - 40')*

Elke groep krijgt een even groot aantal antwoordkaarten (zie bijlage 2) bij de start van het spel. Deze kaarten mogen ze bekijken, maar het is best dat ze de andere groepjes niet laten meekijken! Elke groep krijgt een enveloppe met de volledige puzzel (zie bijlage 3). Centraal in de kamer liggen de vraagkaarten (zie bijlage 4) en de kanskaarten (zie bijlage 5) op aparte stapeltjes. Het is niet erg als je kinderen/jongeren wat door de kamer moeten lopen om aan die kaarten te geraken. Zorg er wel voor dat elke beurt mooi afgerond is vooraleer de volgende groep met een dobbelsteen gooit, anders wordt dit spel behoorlijk chaotisch.

De groepjes komen aan de beurt in wijzerzin. Elke beurt begint met een worp met een dobbelsteen. In bijlage 6 vind je terug wat elke worp betekent.

Wanneer mag een groepje een stuk aan zijn puzzel toevoegen?

- Het groepje gooit 6
- Het groepje geeft, na het werpen van 1 of 4, het juiste antwoord op de getrokken vraag (zie bijlage 7)
- Het groepje heeft geluk met de kanskaart die ze getrokken hebben.

Wie het eerst de puzzel heeft samengelegd, wint het spel! Zij krijgen een staande ovatie van de andere groepjes die als laatsten toch weer de eersten worden.

Tijd voor een nabespreking. Verhelder de vragen van de spelers: wie is de paus en wat doet hij? Vertel hen gerust hoe jij staat ten opzichte van de paus.

Stap 2: *Mijn vriendenblad voor de paus (20' - 30')*

Nu we wat meer weten over paus Franciscus, kunnen we vriendenblaadjes maken om naar hem op te sturen.

Geef een korte introductie. Weten de kinderen of jongeren wat een vriendenboekje is? Misschien hebben enkele kinderen/jongeren wel een vriendenboekje bij! Dat kan je zeker tonen indien de kinderen/jongeren in kwestie daarvoor openstaan. Let op: dwing hen niet, vaak zijn vriendenboekjes erg kostbare bezittingen en je kan ook zonder vriendenboekjes van je kinderen/jongeren met deze werkvorm aan de slag. Als voorbeeld hebben wij enkele pastoors gevraagd om hun vriendenblaadjes te maken (bijlage 8).

Aan de hand van het sjabloon (bijlage 9) maken de kinderen/jongeren hun vriendenblaadje voor paus Franciscus. Voel je niet belemmerd door het sjabloon in de bijlage: je kan ook gerust met een ander sjabloon te werk gaan of er zelf een maken!

Stap 3: Een kaft voor ons vriendenboekje (10' - 50')

Een vriendenboekje is nog wat anders dan een vriendenblaadje. Je kan heel snel je blaadjes samen nieten en er op die wijze een boekje van maken, maar je kan ook de knutselaar in je naar boven laten komen en een heuse groepskaft maken. We laten hier jouw creativiteit graag de vrije loop gaan. Het voorgestelde knutselmateriaal is louter suggestief bedoeld.

Outro: Slotgesprek (5' - 50')

Misschien zijn er wel wat bijkomende vragen gerezen over de paus of over de Kerk? Neem gerust je tijd om daarover verder uit te wisselen.

We gaan graag verder in gesprek met de jongeren. We geven ook graag mee dat enkele priesters in ons vicariaat ook openstaan voor dialoog en ontmoeting met jongeren in hun buurt. Willen jullie hier graag nog verder over in gesprek gaan of in contact gebracht worden met enkele priesters die hiervoor zouden openstaan? Neem gerust contact op met tine.peeters@vlbm.be.

De slimste mijter van het Vaticaan

Werkvorm:	Quiz gebaseerd op de <i>Slimste Mens ter Wereld</i> , ter voorbereiding van een briefschrijfmoment.
Aantal deelnemers:	min. 8, max. 20
Leeftijd:	12+
Locatie:	Binnen
Duur:	1 à 2 uur
Intensiteit:	Niet fysiek inspannend
Materiaal:	<p>Zelf te voorzien:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 laptop en beamer - Pen en papier voor de deelnemers - Smartphones van de deelnemers - Een gong of een (digitaal) geluid waarmee de volgende ronde kan worden aangekondigd - 35 geknutselde mijters (bijlage 1) - 5 afgedrukte oorkondes (bijlage 4) - Ceremoniemateriaal (bv. een mijter, een lint, een troon, etc.) <p>Bijlagen (online te vinden op www.vlbn.be/brievenaandepaus)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sjabloon en handleiding voor het knutselen van mijterpunten 2. PowerPointPresentatie de Slimste Mijter van het Vaticaan 3. Quizvragen en antwoorden 4. Oorkonde voor de officiële benoeming van het winnende groepje

Inleiding

De deelnemers zijn kandidaat-pausen die in de quiz *De Slimste mijter van het Vaticaan* om ter meeste mijterpunten moeten verzamelen. De groep die op het einde van de quiz over paus Franciscus het meeste punten heeft verzameld wordt gekroond tot paus. Alle jongeren zetten zich bij het schrijven van de brief even in de plaats van de paus: wat zouden zij aan de wereld willen vertellen? Over welk wereldprobleem (dichtbij of veraf) zijn zij bezorgd?

Vorbereiding

1. Geef de **jongeren uit je groep** bijvoorbeeld een week op voorhand de opdracht om zelf een en ander op te zoeken over paus Franciscus. Zo vermijd je dat ze zonder voorkennis aan de quiz beginnen. Je hoeft hen niet te vertellen waarom zij die informatie zoeken: dat mag heus een verrassing blijven.
2. Knutsel **als begeleider of als groep** 35 mijterpunten. (Bijlage 1)
3. **Kleed je lokaal leuk aan**, bv. zoals de Sixtijnse kapel (zie note) of met een duidelijke verwijzing naar de Slimste Mens ter Wereld. Zet je gong of (digitaal) geluid gereed en projecteer de eerste slide van De Slimste Mijter van het Vaticaan op het scherm in de ruimte. (zie bijlage 4)
4. **Verdeel de (klas)groep** op voorhand in 2 -4 groepen van elk ongeveer vijf deelnemers.

Intro: *Overlopen opdracht* (5' - 10')

Start met een kort gesprek over de eigen zoektocht van je deelnemers naar informatie over de paus: is dat goed gegaan? Bouw wat spanning op door te verwijzen naar de aankleding van de ruimte of door zelf je taal een beetje aan te passen.

Leid de quiz in door de jongeren het gevoel te geven dat ze echt toetreden tot de Sixtijnse kapel om een nieuwe paus te verkiezen. Verdeel of laat de groep zichzelf verdelen in 2 tot 4 groepjes (afhankelijk van de grootte van de groep).

Stap 1: *quiznaam* (5')

Geef de groepjes de opdracht om een leuke pauselijke groepsnaam te bedenken (pauselijke namen eindigen bijna altijd op “-us” en hebben vaak een Romeins cijfer achteraan). Laat de verschillende groepjes plaats nemen in de ruimte en hen de groepsnaam op een papieren mijter schrijven. Wie straks een antwoord wil geven, moet de mijter op zijn/haar hoofd zetten. Zonder mijter op, geldt je antwoord niet. Vanaf het begin van de quiz zijn alle groepen mogelijke opvolgers van de huidige paus.

Stap 2: *quiz de Slimste Mijter van het Vaticaan* (60')

De PowerPointpresentatie van de quiz vind je in bijlage 2. De antwoorden op de quizvragen kan je vinden in bijlage 3.

Spelregels van de quiz:

- *Ronde 3, 6, 9* Negen vragen om mee te beginnen. Juist geantwoord? Dan blijft het antwoordende groepje aan de beurt. Fout geantwoord? Dan gaat de beurt naar de volgende groep. Enkel de vragen 3, 6 en 9 leveren mijterpunten op. Maximaal worden er in deze ronde dus 3 mijterpunten uitgedeeld.
Indien de jongeren gebruik maken van hun gsm om de antwoorden op te zoeken, krijgen ze hier maximaal 10 seconden de tijd voor. Gebruik het belletje of de gong om aan te geven dat hun beurt voorbij is.
- *Puzzelrond* Elke groep krijgt een puzzel met 12 woorden. Het is de bedoeling dat ze in elke puzzel de drie rode draden uit deze 12 woorden kunnen halen. Voor elke rode draad krijgen ze een punt. Maximaal worden er in deze ronde 12 mijterpunten uitgedeeld. Wanneer de groep geen mogelijke rode draden meer vindt, gaat de beurt naar de volgende groep.
- *Ingelijst* Om beurten vullen de kandidaten de lijst aan. Elke twee juiste antwoorden leveren één mijterpunt op. Is die term of dat woord al gezegd? Dan stopt deze ronde voor hen. We begrenzen ons in deze methodiek tot maximaal 10 antwoorden per groep. Er zijn vier groepen, er kunnen dus in deze ronde in totaal maximaal 20 mijterpunten uitgedeeld worden.

Kondig het einde van elke ronde aan door het geluid dat je koos te laten horen en een overzicht te geven van het aantal mijterpunten per groep.

Na de laatste ronde kan je de ceremonie voor de officiële presentatie van de nieuwe paus starten.

Stap 3: *Officiële presentatie van de nieuwe paus (10')*

Doe een plechtige speelceremonie waarin je het groepje dat het meeste mijterpunten verzamelde en dus paus geworden is, in de verf zet. Laat je deelnemers gerust wat theatraal doen en overhandig de oorkondes aan het winnende groepje.

Stap 4: *Brief aan de paus over hoe het gaat met de wereld (30')*

Laat je groep wat uitblazen en tot rust komen. Vertel hen over de teksten die de paus schrijft (encyclieken, postsynodale exhortaties) en waarover die zoal gaan. Maak hen duidelijk dat dit ernstige teksten zijn waarin de paus zijn zorgen en bekommernissen over de Kerk en de hele wereld neerschrijft.

In een brief nodigen we hen graag uit om zich op gelijkaardige wijze aan de paus te richten. Vragen die daarbij kunnen helpen zijn:

- Wat zouden zij aan de paus willen vertellen over hoe zij de wereld zien en ervaren?
- Over welk wereldprobleem (dichtbij of veraf) zijn zij bezorgd en wat zouden ze graag hebben dat eraan gebeurt?
- Wat is volgens hen een slimme zet of actie die de paus zou kunnen doen vandaag de dag?
- Wat kan de paus volgens hen vandaag betekenen voor jongeren en hun leefwereld?

Note: Sixtijnse kapel

De Sixtijnse kapel is een zeer bekende kapel in Vaticaanstad. Dit is ook de plek waar het conclaaf doorgaat. Dit is de vergadering waarbij de nieuwe paus gekozen wordt. (<https://www.bezienswaardighedenrome.com/sixtijnse-kapel/>)

The Two Popes

Werkvorm: Op basis van een filmportret van de paus, een eigen vraag of zorg van de jongeren aan paus Franciscus verwoorden in een brief

Aantal deelnemers: onbeperkt

Leeftijd: 14+

Locatie: Binnen, liefst in een verduisterde ruimte

Duur: Min. 1u12', max. 3u10'

Intensiteit: Niet fysiek

Materiaal:

Zelf te voorzien:

- Laptop
- Film (te vinden op Netflix)
- Beamer
- Tijdschrijften
- Lijm
- Scharen
- Creatief materiaal voor de verwerking per scène
- Papier en pennen om een boodschap te schrijven

Bijlagen (online te vinden op www.vlbbm.be/brievenaandepaus)

1. Filmfiche *The Two Popes* en samenvatting
2. Afbeelding geselecteerde scène
3. Uitleg *Kwaliteitenspel*

Inleiding

De film *The Two Popes* brengt de stijl van zowel paus Franciscus als van zijn voorganger, paus Benedictus XVI, op een mooie manier in beeld. Hij maakt op een geromantiseerde manier duidelijk welke levenskeuzes een impact hadden op het leven van de twee pausen en nodigt ons uit om zelf te voelen hoe wij naar de huidige paus kijken. Afhankelijk van de beschikbare tijd bekijk je de film of enkele scènes met de groep en ga je erover in gesprek. De film wordt het kader om nadien een brief te schrijven aan de paus.

Vorbereiding

1. **Maak de keuze** of je de hele film wil laten zien (tijdsduur: 2u05'), of wil werken met (enkele) scènes (10'-35', afhankelijk van het aantal en de gekozen scènes). De verschillende scènes en daarbij horende werkvormen vind je terug in bijlage 2.
2. Kies of je deze werkvorm met of zonder **Kwaliteitenspel** (bijlage 3) wil doen. Je kan het *Kwaliteitenspel* lenen via tine.peeters@vlbm.be.
3. Zorg voor een **aangenaam lokaal** met voldoende verduistering en projectiemiddelen. Maak in de ruimte ook plaats om te kunnen knutselen en schrijven. Pas de ruimte aan aan de door jou gekozen werkvormen.

Intro

Nodig je deelnemers uit om zich rustig neer te zetten, kondig de film aan en leidt het doel van je bijeenkomst in, namelijk elk een brief schrijven aan de paus na het bekijken van de film *The Two Popes*.

Stap 1: *Bekijk de film*

Indien je met een selectie aan scènes wil werken, kan je daarvoor inspiratie vinden in bijlage 2.

Stap 2: *Bespreek de film*

Bespreek de film kort, eventueel aan de hand van enkele richtvragen.

- Als je zelf een nieuwe titel zou mogen verzinnen voor de film, wat zou dat dan kunnen zijn?
- Welke scène uit de film zou jij gebruiken als promospot?
- Welke rol zou je zelf nog willen spelen in de film? Waarom?

Stap 3: *Ga dieper in op de film*

Dit kan je doen aan de hand van geselecteerde scènes met bijpassende methodieken en/of aan de hand van het Kwaliteitenspel.

Aan de hand van geselecteerde scènes met bijpassende methodieken

Geselecteerde scènes

1. De verkiezing van paus Benedictus XVI
(00:11:12 – 00:15:00)
2. De aftreding van kardinaal Bergoglio
(00:22:50 – 00:26:00)
3. Kardinaal Bergoglio stelt de Kerk van vandaag in vraag
(00:26:40 – 00:28:33)
4. Terugblik naar de jeugd van Bergoglio
(00:37:13 – 00:45:48)
5. Populaire kardinaal Bergoglio
(00:54:10 – 00:55:25)
6. Paus Benedictus wil aftreden
(00:59:13 – 01:04:31)
7. Paus Benedictus biecht bij kardinaal Bergoglio
(01:39:00 – 01:44:10)

Methodieken

Methodiek 1: belangrijke momenten op de tijdlijn van je leven

(past bij scène 1, 2 en 4)

In de film zien we de jonge Bergoglio die op het punt staat om zijn toenmalige vriendin ten huwelijk te vragen. Op het moment dat hij naar haar op weg is, wordt hij aangetrokken door een kerk waar hij langs loopt. Hij gaat binnen in die kerk en vanaf dat moment verandert zijn hele toekomstbeeld.

Heb jij al eens zoiets meegemaakt?

Maak een tijdlijn van jouw leven en duid hier eventuele kantelpunten op aan. Als je dit wenst, kan je hierover met elkaar in gesprek gaan.

Methodiek 2: Wat een blik al niet kan zeggen

(past bij scène 1, 2, 3, 5).

Druk de afbeelding in bijlage 2 af en leg deze op een tafel. Laat de jongeren errond schrijven wat deze afbeelding bij hen oproept. Maak een woordenspin rond deze afbeelding.

Methodiek 3: Jezelf zijn

(Past bij scènes 5-7)

Op het moment dat kardinaal Bergoglio en paus Benedictus in de helikopter zitten komt een gesprek naar boven waaruit blijkt dat Bergoglio geliefder is bij de mensen dan paus Benedictus. De paus vraagt Bergoglio naar het geheim om zo populair te zijn, waarop hij antwoordt 'Gewoon jezelf zijn.'

Bij wie kan jij jezelf zijn? Wat heb je nodig om jezelf te zijn? Wanneer kan je niet jezelf zijn? Spreek hierover in de groep.

Methodiek 4: De Kerk hoort er niet meer bij

(Past bij scènes 1-7)

Kardinaal Bergoglio is ervan overtuigd dat de Kerk er niet meer bij hoort vandaag. De Kerk past niet meer in de huidige wereld.

Neem een blad papier en schrijf hierop wat voor jou de ideale Kerk vandaag de dag zou zijn. Dit kan je doen aan de hand van woorden, tekeningen of collages. Dit kan je nadien ook als uitgangspunt gebruiken om de brief naar de paus te versturen.

Aan de hand van het *Kwaliteitenspel*

Aan de hand van het *Kwaliteitenspel* kunnen de jongeren met elkaar uitwisselen over de verschillende kwaliteiten/eigenschappen die volgens hen toepasbaar zijn op de paus. De regels voor het *Kwaliteitenspel* vind je terug in bijlage 3.

Stap 4: schrijf een brief

Haal uit de verwerking van de film één aspect of gedachte die je graag wil delen met de paus. Schrijf hierover een brief.

Om de jongeren op weg te helpen, kan je gebruik maken van volgende startzinnen:

- Beste paus, ik merk dat u ... en ik hoop eigenlijk ...
- Beste paus, ik vind (idee) top, maar met (ander idee) heb ik het moeilijk ...
- Beste paus, ik zou graag eens met u praten over ...
- Beste paus, ik vond het aangrijpend dat er in de film gebeurde toen ...
- Beste paus, de wereld kan iemand als u nu wel / niet gebruiken, omdat ...

Outro:

Hoe zou jij paus zijn? Stel die vraag ook eens aan je ouders of grootouders. Bespreek dit met elkaar.

Waarover zou jij graag nog meer weten na deze werkvorm? Wil je eens in gesprek gaan met een jongerenpastor of pastoor uit je buurt, neem gerust contact op met tine.peeters@vlbm.be.

Franciscus, ik ben fan!

Werkvorm: Een vrije schrijfactiviteit in een in- en uitloopplokaal

Aantal deelnemers: onbeperkt

Leeftijd: 10+

Locatie: Binnen

Duur: Variabel, per brief ongeveer 10' inspanning van de deelnemers

Intensiteit: Niet fysiek

Materiaal: **Zelf te voorzien:**

- Pen en papier
- Enveloppen

Bijlagen (online te vinden op www.vlhm.be/brievenaandepaus)

1. Voorbeeldbrieven
2. Briefsjabloon (1 per deelnemer afdrukken)
3. Bedankingsflyer

Inleiding

Iedereen heeft wel iemand waar hij of zij fan van is. In deze werkvorm nodigen we de deelnemers uit om aan paus Franciscus met een brief te vertellen van wie zij fan of bewonderaar zijn en waarom. Het opzet van deze activiteit is breed: je kan de schrijfactie vrijblijvend organiseren op een eerder publieke plek voor toevallige en niet-toevallige passanten.

Vorbereiding

1. Zorg ervoor dat deze activiteit doorgaat in een erg **toegankelijk lokaal**. Maak het er gezellig, maar ook zo dat je deelnemers uitgenodigd worden tot schrijven.
2. **Zorg voor** voldoende schrijfmateriaal, afgedrukte voorbeeldbrieven, briefsjablonen en bedankingsflyers.

Intro

Verwelkom je deelnemers hartelijk, geef hen de kans om een voorbeeldbrief en/of een sjabloon te nemen en nodig hen uit om een brief te schrijven over hun idool aan de paus. Indien je hen wat wil vertellen over de paus, kan je de fanbrief van pastoor Marc als uitgangspunt nemen.

Maak aan de jongeren duidelijk wat bedoeld wordt met een 'idool' door volgende kenmerken weer te geven. Zet deze op het bord of hang deze in de vorm van een affiche in het lokaal omhoog.

Wij kijken als volgt naar idolen:

- Iemand waar mensen zich erg door aangesproken voelen, waar ze in hun leven een voorbeeld aan nemen en/of een grote sympathie voor voelen.
- Iemand die de wereld op een of andere manier wat mooier/rechtvaardiger/beter maakt.
- Iemand die genereus is, wiens inzet gratis is.
- Iemand die gekend is, die open staat om met anderen in relatie te gaan.

Stap 1: *kennismaking met voorbeeldbrieven en keuze van briefsjabloon*

Kijk eens naar de voorbeeldbrieven ter inspiratie. Kies dan een sjabloon om zelf te beginnen aan je eigen brief.

Stap 2: *schrijven van een eigen brief*

Schrijf zelf een brief over je idool aan paus Franciscus.

Iedereen gaat zitten in de ruimte en schrijft een brief volgens de inspiratie van het moment aan paus Franciscus

Outro

Geef hen een bedankingsflyer mee en bedank hen voor de geschreven brief.

Bidden met de paus

Werkvorm: Bezinnende wandeling met een gebedsintentie van de paus en een briefschrijfmoment als reactie

Aantal deelnemers: Onbeperkt

Leeftijd: In catechesecontext: Intergenerationele activiteit (bv. vormeling met ouder of geloofsgenoot)
In aangepaste vorm ook interessant voor een pastorale werkgroep, catechisten of IJD-begeleidersgroep

Locatie: Buiten

Duur: Afhankelijk van de lengte van de wandeling

Intensiteit: Fysiek

Materiaal: **Zelf te voorzien:**

- GSM (een GSM nodig voor de begeleiding én voor elk groepje. Indien de deelnemers ermee akkoord gaan, is het efficiënt om te werken met een WhatsApp-groep)
- Wegbeschrijving, kompas, hapje en drankje voor onderweg
- Enveloppen met contact, gsm-nummer en afspraken over hoe en wanneer contact gemaakt wordt of kan worden gemaakt.
- Afgedrukte en gelamineerde selectie Bijbelteksten (bijlage 1) en touw of tape om deze te bevestigen

Bijlagen (online te vinden op www.vlbm.be/brievenaandepaus)

1. Bijbelteksten 'op weg gaan' voor de bijbelstappen

Inleiding

Elke maand verspreidt paus Franciscus een nieuwe gebedsintentie. Hij roept daarmee katholieken van over de hele wereld op om deze intentie mee te nemen in hun gebed. In deze werkvorm zetten we jongeren aan om zelf aan de slag te gaan met deze gebedsintenties en een antwoord te geven op deze intentie door een brief te richten aan de paus. Om de inhoud en vorm van deze intenties te verwerken, sturen we jongeren samen met een geloofsgenoot op wandel. De activiteit kan ook inspirerend zijn voor begeleidersgroepen en in bezinningsactiviteiten voor leerkrachtenkorpsen.

Vorbereiding

1. **Bereid de wandeling voor:** teken ze uit op kaart of via Google Maps en zorg ervoor dat je op voorhand weet hoe lang je deelnemers erover zullen doen. Kijk of er een kompas nodig is om de wandeling goed af te ronden en voorzie het nodige materiaal voor je deelnemers (denk in het bijzonder aan de enveloppen met contactgegevens en afspraken over de wandeling, zie zelf te voorzien). Heb daarbij ook aandacht voor hun fysieke welzijn: een hapje en een drankje kunnen wonderen doen. Ideaal kies je voor een centraal begin- en eindpunt en laat je de groepjes op verschillende plaatsen aan de wandeling beginnen. We raden je aan om de wandeling in een cirkel te laten gaan.
2. Bereid je **gebedsimpulsen** voor aan de hand van de maandelijkse gebedsintentie van paus Franciscus. Via deze link (<https://bidenonderweg.org/artikel/bidden-met-de-paus>) kan je de maandelijkse gebedsintentie van de paus terugvinden. Meer achtergrondinformatie bij deze intenties vind je hier: <https://www.kerknet.be/organisatie/gebedsnetwerk-van-de-paus>.
3. **Hang als begeleider de door jou gemaakte selectie Bijbelcitatoren op** langs het parcours en voorzie voor elke Bijbelstap een bijpassende opdracht (zie verder onder extra voorbereiding). Kies de bijbelstappen op basis van de kansen die zich aandienen op de door jou uitgestippelde wandelroute. Hang er voldoende op om de aandacht van je deelnemers gewekt te houden, maar niet zodanig veel dat je deelnemers overdonderd worden door impulsen en geen ruimte overhouden voor onderlinge ontmoeting.
4. Zorg ervoor dat je zowel bij het **begin als het einde** een ruimte voorziet waar je kan schrijven en er een sfeer voorzien is waar je samen kan bidden. Kneed dit eventueel in door gebruik te maken van zachte muziek, een kaars te laten branden en/of kussentjes en dekens klaar te leggen om op te zitten.
5. **Verdeel je groep** in wandelparen. Wanneer je deze activiteit intergenerationeel opvat, zorg dan voor combinaties van een (oudere)geloofsgenoot met een jongere deelnemer.

Bijbelstappen

Deze bijbelstappen kunnen dienen ter inspiratie als opdrachten bij de verschillende Bijbelverzen uit Bijlage 1. Voel je vrij om hier zelf nog enkele Bijbelstappen bij te verzinnen.

- Bijbelstap 1 – Geef elkaar een compliment, vertel iets wat je mooi vindt aan de ander.
- Bijbelstap 2 - Vertel aan elkaar een anekdote over toen je jong was (of hoe je jong bent).
- Bijbelstap 3 – Verzamel samen 10 mooie kiezels en leg ze in een patroon dat je samen kiest. Maak een foto van het patroon.
- Bijbelstap 4 – Loop in stilte naast elkaar tot aan de volgende Bijbelstap.
- Bijbelstap 5 – Beschrijf aan elkaar iets in je blikveld dat je heel erg mooi vindt.
- Bijbelstap 6 – Bid samen een Weesgegroet, of een Onze Vader.
- Bijbelstap 7 – zing samen een lied dat je allebei uit het hoofd kent.

Intro

Verwelkom je deelnemers en verdeel hen in wandelparen (bv. jongeren met geloofsgenoot, begeleiders of collega's in groepjes van twee; je kan er ook voor kiezen om dit spontaan te laten gebeuren). Laat elk groepje op een andere plek van de uitgestippelde wandeling beginnen. Zo voorkom je dat de groepjes elkaar voortdurend tegen het lijf lopen en nodig je hen uit om zich te focussen op het gesprek met hun geloofsgenoot/wandelpartner. Geef aan elk wandelpaar een enveloppe mee en controleer of elk groepje een gsm/smartphone mee heeft op hun weg.

Geef duidelijk weer waar ze zich aan kunnen verwachten: onderweg zullen ze bijbelstappen tegenkomen. Ze zijn vrij om in te gaan op die activiteiten. Vertel hen ook over de gebedsimpulsen die ze kunnen verwachten via hun gsm en dat je graag hebt dat ze de instructies zullen volgen. Zeg hen tot slot ook hoe lang deze opdracht zal duren en het moment waarop je hen terug verwacht op de start- en eindplaats.

Stap 1: *Eerste kennismaking gebedsintentie*

Kies zelf het beste moment om dit eerste bericht rond te sturen. Laat wat tijd na dit eerste bericht.

- Stuur de gebedsintentie van de maand door naar de deelnemers en nodig hen uit om erbij stil te staan.

Stap 2: *Uitwisseling over de gebedsintentie (1)*

Laat ook wat ruimte na dit bericht.

- Stuur het volgende: "Wat raakt jullie in deze gebedsintentie? Hoe komt deze bij jou binnen? Spreek hierover met elkaar."

Stap 3: *Uitwisseling over de gebedsintentie (2)*

Weerom is er na dit bericht wat ruimte nodig.

- Stuur het volgende: "Wat kan je zelf doen om deze gebedsintentie ook in werkelijkheid om te zetten? Zijn er dingen hierrond die je zelf in de hand hebt? Spreek hierover met elkaar."

Stap 4: *Reflectie over de brief aan de paus*

Dit bericht mag relatief laat bij je deelnemers aankomen. Zorg ervoor dat ze wat tijd hebben om hierover uit te wisselen aan het einde van de wandeling/tocht.

- Stuur het volgende: “Wat zou je als antwoord op deze intentie naar de paus willen sturen? Is er iets anders waar jij graag een gebed voor zou aanvragen? Spreek hierover met elkaar”

Stap 5: *brief aan de paus*

Nodig hen uit om in een brief aan de paus neer te schrijven wat hen is bijgebleven van de gesprekken met elkaar rond de gebedsintentie. Ze kunnen schrijven, samen met hun wandelpartner of ieder voor zich, over de gesprekken die ze voerden, wat hen geraakt heeft, waar ze het moeilijk mee hebben, een inzicht dat ze meedragen. Wees als begeleider aandachtig aanwezig om te antwoorden op vragen en suggesties te doen wanneer je deelnemers vast zitten.

Outro: *gezamenlijk gebedsmoment*

Rond af met een gezamenlijk gebeds- of stiltemoment, eventueel met een lied naar keuze.

Bronnen op www.godsdienstonderwijs.be

Toegang op 10.02.2022

Algemeen: de Rooms-Katholieke Kerk en de paus

Wie is wie in de katholieke kerk? (Dossier, algemeen)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/wie-is-wie-in-de-katholieke-kerk/>

Over de toekomst van het pausschap (In de kijker, secundair onderwijs)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/servus-servorum-dei/>

Over vorige pausen

Paus Johannes Paulus II (In de kijker, basis onderwijs)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/paus-johannes-paulus-ii/>

Encycliek Benedictus XVI (Dossier, algemeen)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/encycliek-benedictus-xvi/>

Paus Franciscus

Habemus papam : Paus Franciscus (Dossier, algemeen)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/paus-franciscus/>

Een moreel kompas van Paus Franciscus (Dossier, algemeen)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/moreel-kompas-franciscus/>

Paus Franciscus (Theologische achtergrond, secundair onderwijs)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-paus-franciscus/>

Paus Franciscus en jongeren

Open brief van 130 jongeren aan paus Franciscus I (Dossier Habemus Papam, algemeen)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/open-brief-aan-paus-franciscus/>

Waar ligt je schat? Paus Franciscus gaat de dialoog aan met jongeren (In de kijker, secundair onderwijs)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/waar-ligt-je-schat/>

Paus Franciscus in films

The two popes, 2019 (Filmfiche)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/the-two-popes/>

Pope francis – a man of his word, 2018 (Filmfiche)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/pope-francis/>

Kerkelijke teksten uit de periode van het pausschap van paus Franciscus

Fratelli Tutti – encycliek over broederschap (Dossiers, algemeen)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/fratelli-tutti/>

Laudato si (Theologische achtergrond, secundair onderwijs)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/laudato-si/>

Amoris Laetitia (Theologische achtergrond, secundair onderwijs)

<https://www.kuleuven.be/thomas/page/ingredient-amoris-laetitia/>